

المختصر في صفة العمرة وأحكامها
(الجمعية)

**Rabbinaande e sifa umra e
ñaawoje mun**

Rabbinaande e sifa umra e ñaawoje mun

Jetooje ngoodani Alla joom binnde juulde e kisal woni e Annabiijo men Mohammed e koreeji mum e denndeengal sahabaa be Makko.

caggal duum:

dum ko bataake e sifa umra e tonngude ñaawooje"kiiteeji" mum, e neediiji mun, men njootii banginde ley hen ko jaalii e ko wadoowo umra haajaa.

Allah tan toroto'den yo wa d'dum ko laabi e yeeso mum dum nafa juulbe.

Goomu ganndalyan'koore e fedde liggantoonde coomiindi islaamiyan'koore e demde.

ngardiindi.

Aranel:sardi jabegol dewe.

dewe jabetaake to Alla si wona e sardiiji didi.

Laabal woni, dabbira gollal ngal Alla e galle laakara, Allah toowdo o wii:

﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ﴾ [1],

" benjamiraakasi wonaa be ndewa Allah be laabbinaana o diine'{1}'¹ [Simoore bayyina: aaya 5].

Annabiijo juulde e kisal won e mum wi:

﴿إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى﴾.

¹ Huccube Allah e rewde mo, be duurtiibe tanaa makko. tafiir as'saadii (538).

"golle ko e annaya habbodii ana woodani neddo kala ko o annayi".¹

Jokkude ley hen Annabiijo julde kisal won e makko to konngol e golle:

«مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ» [3]

annabi wi kala mo sosi e ndee huunde amen ko jeyaaka heen dum rudtete.² e filla ngokka muslim(1718:)

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ» [4].

"oon golludo gollal ko alda e yamiroore amen ngal rudtete"³

ɗiɗobel: anndude sifa umra e ñaawooje mum.

haani e muuyɗo rewde Allah o annda sunna annabiijo- juulde e kisal woni e mum- ngam anndal makko fota e sunna, nelaado laatake na waggina yimbe e ñemmtin'de dum fillaama e Malik bi Huweyrisi wi Nelaado juulde e kisndam won e mum wi :

«صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي» [5].

"njuulire no nji'idon mido juulira nih",⁴

Fillaama iwde

¹ yaltini hadiis o ko bukaari, limoore (1) e Muslim, limoore (1907)

² albukaari, limoore(2697)e muslim(1718)

³ Muslim(1718).

⁴ Buhkaari yaltini mo(5)limoore(6008).

e Jaabir alla welemo:

«رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزِمِي عَلَى رَأْسِهِ يَوْمَ النَّحْرِ وَيَقُولُ: لِنَأْخُذُوا مِنْ أَسْيَكُمُ، فَإِنِّي لَا أَدْرِي لَعَلِّي لَا أُحْجُّ بَعْدَ حَجَّتِي هَذِهِ» [6].

mi yii Annabiiijo - juulde e kisndam won e mum- na werrno e dow ngeeloba mum ñalawma layya omo wia: y'ette e am dewe mon mi annda taw mi wa'asa hajju caggal ngol".¹

Tatobel: bural umra

umra na jogii bure dīdī : kuubn'gal e keeriin'gal
Kuuḅn'gal ngal

Fillaama iwde e Abii Hureyrah Alla wele mo o wi'i: nulaado juulde e kisdam won e mum wi'i:

«الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ» [7].

"umra haa umra na mooyta ko woni hakkunde mum, hajju jabaado walaa mbarjaari so wanaa al janna".²

Fillaama iwde e Abdilahi bii Masuud Alla wele mo o wi'i: annabiiijo- juulde e kisdam won e mum wi'i :

«تَابِعُوا بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ [8] حَبَثَ الْحَدِيدِ وَالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَيْسَ لِلْحَجِّ الْمَبْرُورِ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ» [9].

"Jokkondiree (rewondire) hajju e umra, dum ana riiwa baasal e junuubaaji hono no bifirde mbayla (8

¹ muslim).(1297).

² Albukhari limoore(1349).

) ittirta tuundi e kanne ma kaalis, hajju jabaado walaa barjaari so wanaa al janna" (9).¹²

E ko heerorii ramadan: fillaama e ibnu Abbas Allah wele be iwde e Annabiijo- kisal woni e mum:

«عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً مَعِيَ» [10].

"umra ley koorka na waara e hijjinde e am baraaji " {3}.³

sifa umra

Aranel : ñaawooje miikaatuuji

Miikaatuuji yo nokku mo hajju e umra harminantee e dow toɗɗagol annabiijo-julde e kisal won e mum.

kala mo faala hajju ma umra so tolni di yo harmin, sellataa bettaade nga feeti ihraam.

Tawaado na battii makka burde dii miikaatuuji: miikaatu makko yo do o woni; yo o harmino hajju e umra fuf don.

joon non yimbe makka e on anniyiido harminaade ley makka: be harminan'to hajju ley makka, joon non umra be yaltan sella haram dey be harminoo, hono misiide tann'iimu e yeru mun.

on tawaado ley laana: o harminto so o saawndiima miikaatu, o lanndinoo o bama kaddu'le

¹ Tirmisi(810) nasaa'ii2631).

² nokku yiite maa du siiwoowo.

A tamhiid libni Abdul barri (15/102)

³ fillii dum bukhaari, limoore (1863), e muslim, limoore (1256).

ihraam yeeso yottaade miikaatu, so o saawndike'dum o anniyoo ihraam doon e doon, dagantaako'mo neemtinde'dum faa o jippoo diwirde laana, omo waawi jeertaade o labbinoo yeeso cawndan miikaatu ngam hulde bettagol nokku do labbinte; ngam jaawal laana.

Didobel: sifa ihraam e ñaawooje mum:

Ana dagnanaa on muuyudo ihraam ko warata do:

1. Lootogal,wo dum sunna tentudo dow worbe e rewbe fuf, fay haayliido e beynudo.

2. Uraade ko newaniidum e uurdi so yo neban uud maa tanaa mum e hoore mum tawti waare mum, heddagol mayri caggal ihraam torrtaa. Kono debbo dagantaako'dum uraade ko jogii henndu; ngam fati worbe yananbe nana uurgol gol.

3-bornogol comci ihraam mojaaree wudere sunna ko yo raneere labnde maa wona kesum. debbo ko faala e comci tawa o holira hoore mum wonata nikaab noon suhram ye'eso e juude ko wona duum.

4. Ihraam ana sunninee caggal juulde farilla maa naafiila.

O wi'a (labbeykallahumm a umrah) so tawii ko ngam goddo o wia labbeykallahumma umratan an fulaani).

si tawi mo huli ko faddi mo e timmin'de yo o sardfin wia labbeykallahumama umra in habasanii

haabis mahalli haysu habasanii ndeen sifaddaama o dagna ala ko fawii mo.

reftii hebbina talbiya{labeykallahumma labbeyka labbayka laa sariika laka labbayk innal hamda wonnimata laka wol mulka la sarika lak, gorko toowna ito e debbo si worbe jananoobe tawaaka.

Na lefdi e karminiido hebbina talbiya, siwayli jamaanu ma nokku ha teeni si y'eeni maa jippi, ma fewtugol jemma ma ñalawma .¹

Labbinaade na sar'a e umra gila ihraam ha wanngade.

o reento kadaadi haminagol faa o dattinoo e haminagol ngol.

Tatobel: sifa wanningol.

So harminiido naati juulirde haram naatira ñaamal du'o du'aawu "allahuma iftah lii abwaaba rahmatika" ka o du'au ko kala juulirde noon.

¹ Firtude konjgol neddo o: (labbayka) dum firti nootaango woodaniima aan joomiraado kilol caggal gonjgol, dum firti nootaade neddo o joomum e ñiifde mum e doftaade dum . "innal hamda wanniimata laka wal mulk" al hamdu: ko sifa mantaado e timmal wondude e yidde e teddinde, si wartiwartnaama laatoo mantoore.

"Wanniimata": dum woni ko Alla burdi ko maccube mum gila tottirde ko tora e surde ko lorat , konjgol neddo o (Al mulku) dum firti laamu woodaniimo Alla toowDo mo senaare woodani kam go'oto tan woni jeydo, konjgol neddo o (laa sariika lak) dum firti hay go'oto renndaani e ma ko Alla TEDDU'DO mawdo heertodini gila sifaaji mum timmudi ha e heertoraade mum e laamu e tagoore e fehre e Allankaaku.

dentinngol ciftale e batakeji useymiin(22 /96) dabbaninaado.

si mo muuyi mo wanngoo mo tay'a labbinaade mo wada itdibaa kam woni wada hakkunde wudere nden ley mawki makko cebameeje ee walabbo nano si gasnii tawaaf wadto no wannoo yeeso fuddugol tawaaf.

Rewtii o battoo hayre baleere nden (hajarul aswad) o meemirande e juungo ñaamo

o sabbiloonde e huunko makko, so sabbilagol newaaki o memirande e juungo dey o sabbiloo juungo ngon so dum tiidi o memirande sawru maa ko nanndi e mun dey o sabbiloo'ndu so dum duu newaaki o feewta e mayre o sapporoonde juungo sappagol fati o sabbilo juungo ngon, ko buri fati o billa yimbe so o torra be o torroo kanko du.

so omo meema maa omo buucoo o wia (allahu akbar).

Rewtii o faya ñaamo, suudu wona nano mum si yoti jookdu ñaamru uurno tawa buucaaki si newaaki ta duñatire.

hakkunde jookdu ñaamru ehaay're baleerere de o wia (rabbana aatinaa fiddunya hasanatan wafil aakirati hasanatan waqinaa azaaban'nnari). ko firti: allah hokku men moy'ere ga aduna gaa e to laakaraa too, danndaamen jukkugu yiite.

kala de wirti (bettii) hayre baleere nden joopo (sappo) wia (allahu akbar). ko firti: Allah woni mawdo.

O wia ley kedde wanngagol makko ko o yidi e zikkru e du'aawu e jannde qur'aan.

ko woni sunna yo o yawdoo ley laabi tati arani din tan, ko woni ramlu: heñaade e yaadu wonndude badondiral taabande, ko no laabi nay heddiididin yawdagol walaa e majji, de o yahan hono no o woowiri nih.

So o timminii wanngagol o yaha to makaama ibraahiima de o jannga :

﴿...وَأَتَّخِذُوا مِنْ مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى...﴾

{wattakizuu mim makhaami ibraahiima musallaa): jogitee darorde ibraahiima nokku juuleteedo. (Al baqara: 125) De o juula darde didi caggal mum so newiima maa du to o waawi fof ley juma (misiide) hen o jannga ley raka'aare arandeere caggal faatia :

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾

(qul yaa ayyuhal kaafiruuna): wi'u eehey o non heeferbe. (Alkaafiruuna:1). O jannga ley raka'aare didoberde caggal faatia:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾

(qul huwallaahu): wi'u kanko woni allah gooto. (Al iklaas:1).

Nayobel : sifa sa'ayu

si hantani wangagol e raka'aaje mum o fa'a to sayu si o badike safaa o jannga

﴿إِنَّ الصِّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...﴾

(innassafaa wal marwata min sa'aa irillahi):
wiide ma safaa e marwa ana jeyaa e taagumanseeji
Allah. (Al baqara158). Rewtii o wia:

«أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ» [12].

" Mi fudfdiran dfo Allah fudfdiri " (12).¹

Rewtii o narroo dow hayre safaa faa o yi'a al
kaaba maa pewtal makko de o fewta e makko, o
wootinbina Allah, o mawnina dum, de o wi'a:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ،
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَرَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ»، ثُمَّ دَعَا
بَيْنَ ذَلِكَ. قَالَ مِثْلَ هَذَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ [13].

"Laa ilaaha illa allahu wahdahu la sariika'lahu lahul
mulku wa lahul hamdu wa huwa alaa kulli seyin
qadiirun annjaza wa'adahu wa nasara abdahu wa
hazamal ahzaaba wahdahu" rewtii o du'oo
hakkunde dum.o wii hono dum laabi tati (13).

Rewtii o jippoo safaa faade marwa al haali
makko yahoowo, so o yottike taagu manse hudo
hecco oo o yappa (dogo) yappugol sattungol, so o
yottike dfo taago manse hudo hecco oo haadi o
warta e yaadu al aadaaru, rewbe njamiraaka
yappude.

So o yottike marwa omo waawi wadude hono ko
o wadunoo to safaa too (windande limoore 2).

Rewti o jippoo iwde marwa faade safaa al haali
makko o yahoowo, so yottike taago manse hudo

¹ muslim fillii, e limoore (1218).

hecco oo o yappa yappugol sattungol, so o yottike taagu manse hudo hecco didobo o yaara seese no aada makko nih.

ko ni haa timma jeedidi hakkunde safa e marwa yaade safaa haa marwa ko laawol, wartude makko safaa yo laawol gonngol.

De o wi'a ley yaadu makko ko o yidi e zikuru e du'aawo e jannde.

Joyobel: sifa labagol e jaccindingol (hesagol)

si joom umra timminii wanngaade e sa'ayu o laboo maa o heso si tawi ko gorko, sunna no o laba maa o hesa hoore fuh.

Labaade buri hesaade, so wanaa tawa wakkati hajju na battii sukundu heyru waawataa fudude; ndn kay hesude buri.

Ko no debbo tacan e seraaji sukundu mun ko waarata hoore fedeendu.

kadfaadi ihraam

Kadfaadi ihraam woni:

labde hoore maa hesdende maa doofdende, e kala nokku e mayre.

2. hesude koolde kala maa yoga e majje iwde e koyde e juude.

Uddudirde hoore mun e ko takkii e mayre, yeru: kufune, mellol, pilkol, e wallinde suddaare dow hoore mun, maa wallinde soccorgel, maa suddaare, maa karton, maa tanaa dum e ko laatotoo suddude. duum na heertorii worbe gaaye rewbe.

bornaade comci men gandaaadi hono tuubaaji maa wutteeji e ko wa'i hono : kaddungal tay'aangal, e tuubaaji, e ko bornetee juude. de duum na heerorii worbe gaaye rewbe; kono debbo ana hafee:

A. bornaade cuumorgel maa suddirgel gite maa uddirgel gite e hunnduko, ana tilsa e makko uddude yeeso makko nokku do worbe yananbe tawaa, tilsanaa'o o wada tekkere e nanndi e mun dow hoore makko ngam fati coomorgel ngel mema yeeso makko; sabi walaa ko hollata wadeede dum saria.

O bornoo cuddirkoy juude, ana wajibii o sudda juude makko nokku jaaliral worbe yannabe e wattudefe ley saaya makko.

5. wattude uurdi e calldi mun, maa e kaddule ihraam.

6. warde loo loori feeyo, maa lohaade ndi fay so warayndi.

7. Yamal, wonannde hoore makko naa tanaa makko.

8. Hummde dewgal.

9. Soccondirde e genndum nga feeti ndewaaku; ono sabbilaade, e memirde tuuyo.

10. Renntude e debbo, dum woni yaaabude o ley ndewaaku.

Ko rabbidi e gollleeji umra:

1. Lootogal.

2. Uurdi.

3. Bornaade ihraam.
4. Ihraam, dum woni anniya naatude ley dewal.
5. Labbinaade.
6. Wangaade suudu.
7. Juulde raka'aaje dīdī caggal maqaama
ibraahiima.
8. Yaade hakkunde safaa e marwa.
9. Labaade maa hesaade. Alla woni anndufo.
yo ALLA juul hisna annabiijo- men.

Index

Rabbinaande e sifa umra e ñaawoje mun.....	2
ngardiindi.	2
Aranel:sardi jabegol dewe.....	2
diɗobel: anndude sifa umra e ñaawooje mum.	3
Tatobel: bural umra	4
sifa umra	5
Aranel : ñaawooje miikaatuuji	5
Diɗobel: sifa ihraam e ñaawooje mum:.....	6
Tatobel: sifa wanngagol.	7
Nayobel : sifa sa'ayu.....	9
Joyobel: sifa labagol e jaccindɗingol (hesagol).....	11
kadaafi ihraam	11
Ko rabbiɗi e golleeji umra:.....	12